

na, ki je štel tiste čase več kot petdeset tisoč prebivalcev, obdano z bodečo žico! Edinstven primer v vsej Evropi. Lepa prestolnica Slovenije, zaprta kot sužnja v harem nasilja, je morala živeti v tem zadušnem obroču, da ni mogla razgibati svoje živahnosti ne žeje po svobodi. In takrat se je začel boj svobodnih oblagancev ...

»Črna roka«, organizacija domačih fašistov, na čelu s Črtomirom, je izdajala, ropala in ubijala — bila je sploh velika rakasta tvorba vse dežele; partizani so si vzeli za dolžnosti, da jo uničijo. Ta dolžnost je pripadla tudi šestnajstletnemu partizanu Edvardu Prevcu. Ta nam pripoveduje preprosto, brez visokih fraz, vso zgodbo svojega boja, ki je trajal šest mesecev do uspešnega konca — to je uničenje fašistične tolpe, ki je strahovala Dolenjsko. Bila je to njegova prva preizkušnja in največja zavzetost. Kasneje je šel v hribe in se udeležil številnih bojev, dokler ni bila njegova domovina osvobojena. — Kavro smo popili, potegnili še zadnje dime iz cigaret in vstali, da se od njega poslovimo. Vneto se je ponudil, da nam razkaže krajevne znamenitosti.

KAZENSKA ZADEVA ZOPER FRANCA VIDMARJA-PSTOTENKA

Septembra 1939 so na blegoški cesti vojaki prijeli nam že iz Loških razgledov znanega ljudskega pesnika Pstotenka, ki je po svoje pozdravljajl vojaški tovrnjak. Stal je na cesti, igral na orglice in palico premikal kot na lok pri violini. Pozdravljajl je vojake z besedami: »Ali greste nad Musolinija? Fantje, le korajžo!« O Hitlerju ni nič govoril. Srbsko govoreči vojaki in oficirji ga niso dobro razumeli in so mislili, da pozdravlja na čast Hitlerju in Musoliniju. Prišlo je do spora. V premoči so bili vojaki, ki so Pstotenka nabili in odpeljali s seboj. Po posredovanju javorskega občinskega tajnika so ga potem izpustili, dogodek pa naznanili na žandarmerijski postaji v Železnikih. Prav zanimivo je slediti spisom in obtožbam. Prijava je šla na sodišče in sresko načelstvo v Skofji Loki, na državno tožilstvo v Ljubljani in do državnega tožilca pri državnem sodišču za zaščito države v Beograd.

Prav zanimiv je Pstotenkov zagovor, iz katerega se vidi, da res ni nič hudega mislil. Tudi selško županstvo je dalo zanj ugoden glas; da ni popolnoma uravnovešen človek, ki se preživlja z lastnimi pes-

Popeli smo se na vzpetino, kjer leži muzej, pol ure peš.

Pod nami se je kot v pesmi zrcalilo jezero, zadaj se je svetlikal ves zelen otoček. prav kakor naš Pondikonisi na Krfu — z ozadjem, z bujnim zelenjem preprežene manjše in večje gore — le-te so se z oblačnim nebom spajale v jesensko simfonijo. pa čeprav smo bili v poletju. Pred malo časa se je zlila silovita ploha, ki bi bila kraj skoraj preplavila. Ko pa je izšlo malo sonca, so vode izginile, kot da ne bi bila padla kaplja dežja ... Blejsko jezero nam bo ostalo nepozabno.

Dobili smo malo vpogleda v življenje partizana brez vojaške podrejenosti, skozi katero se preceja sodobno čustvovanje; zgradil ga je socializem in on neprenehno zboljšuje svojo kakovost.

Vrnili smo se na naš sedež — v Skofjo Loko, bogatejši s podobami narave in z drugačnim življenjskim ritmom.

Opomba uredništva: Prevod iz revije Politiki oikonomiki erevna, Atene, avgust 1977.

Dinos Taksiarhis
(Prevedel *Marijan Tavčar*)

mimi, deklamacijami in petjem. Potem so postopek ustavili na vseh instancah.

Po tem dogodku je Pstotenk takoj zložil pesmico o dogodku. Pesmico je zapisala njegova žena, vzeli pa so mu jo žandarji in mu zaradi tega zaplenili puško. Pesmico je žandarmerijska postaja v Železnikih poslala na sodišče v Skofjo Loko kot obremenilno gradivo. Pesmico sem moral zaradi čitljivosti malo popraviti, saj tudi zapisnikarica ni bila kaj prida pismena. Glasi se:

K se so Srbi vozili
na Blegoš, na Kal,
so Pestotenka bili
po grbi in po glav.

Tak mej' kleval,
da sem bil ves krvav,
niso poznali nobenih postav,
nobenih postav.

Najbol me je tepu
gospod kapitan,
takrat je zame
nesrečen bil dan.

Tak' mi je reku,
da jaz sem vohun,
po meni tepeta
pa sa me gun.

De ta Jugoslavijo
bo našo izdal,
seboj ga vzemimo,
pelimo na Kal.

Najbol so me tepl
per luž ta zelen,
dvaindvajsetega septembra
blo je letos jesen.

Tam sem odskoču
z visokga voza,
rad biv pobegnu,
da biv doma.

Pa so me zvezal,
na avto zagnal,
kot prašička a' telička
mesari pelal.

Med Serbi, med levi
tam zvezan sedim,
držim se pohleven
pa smrt se bojim.

Nisem bil zvagan
pa tud ne predan,
sem žalosten mislu
di bom pokopan.

Sem mislu, bo treba jet
s tega sveta,
na misel mi pride
še moja gospa.

Sva skupaj živela
skor petdeset let,
me ne bo več slišala
pesemce pet.

Oh, kak so me tepl
gor na ta nov cest,
skor sem že umru,
sem padu u zavest.

Serbi so mislil,
de zdaj sem že rank,
da tam bom pokopan
par farouškmo travnk.

Se še vender zbudim,
de še oživim,
zagledam tam Serbe,
oh, kak se jih bojim.

Pa so me gnali
naprej prek barak,
ves čas me suvali
so serbski vojak.

Pred barako je pa čakov
gospod kapitan,
memo perljakov
i pa javorsk župan.

Lepo sem ga prosu,
naj zame prost gre,
da me ne ubijejo
hudi ludje.

So me zvezali
pa na tla zagnal,
potem me u barako
pred sodbo pelal.

Not je pa sedu
gospod kapitan,
spet me klofu,
bolel me je več dan.

Ke so me odvezal,
ves bil sem krvav,
oh, kak so me tepl
narbol le po glav.

Drug dan i koj zvedla
vsa javarska vas,
da učeraj za Pestotenka
neso bli špas.

Gospoda Korošca
naj pa slava slavi,
kje Pestotenka rešu,
tud še naj živi.

K imam glavo železno
pa srce lesen,
k neso me ubili
par luž te zelen.

Mje prsa predru,
da srca pa ne,
čeprav sem že umru,
še zbudu sem se.

Ko sejbil zbudu
tist nemšk general,
k so bli nega k pogrebu pelal;
tud Serbi bli zame
kmal jamo kopal,
pa sem se zbudu
kot sej general.

Zapisal France Stukl